

Mekanik

EN INTRODUKTION

Mekanik

- ▶ Kinematik: Hvordan ting bevæger sig
- ▶ Dynamik Hvorfor ting bevæger sig (kræfter)
- ▶ Mekanik = hvordan + hvorfor ting bevæger sig
- ▶ I dag: Kinematik

Kinematik

- ▶ Målet med videoer vi skal se er:
at skabe nogle mentale billeder
- ▶ Vi skal se på bevægelser langs en ret linje
(lodret, vandret, skråt, dvs. bevægelser langs en lineal)

Ser på en bil, der drypper en klat maling hvert 0,3 sekund

Hvordan kan vi beskrive bevægelsen?

Læg mærke til hvordan bilen bevæger sig

- ▶ [Video 1:](#)
- ▶ [Video 2:](#)
- ▶ Forskellig retning, men samme fart.

- ▶ [Video 3:](#)
- ▶ Bil kører hurtigere og hurtigere.

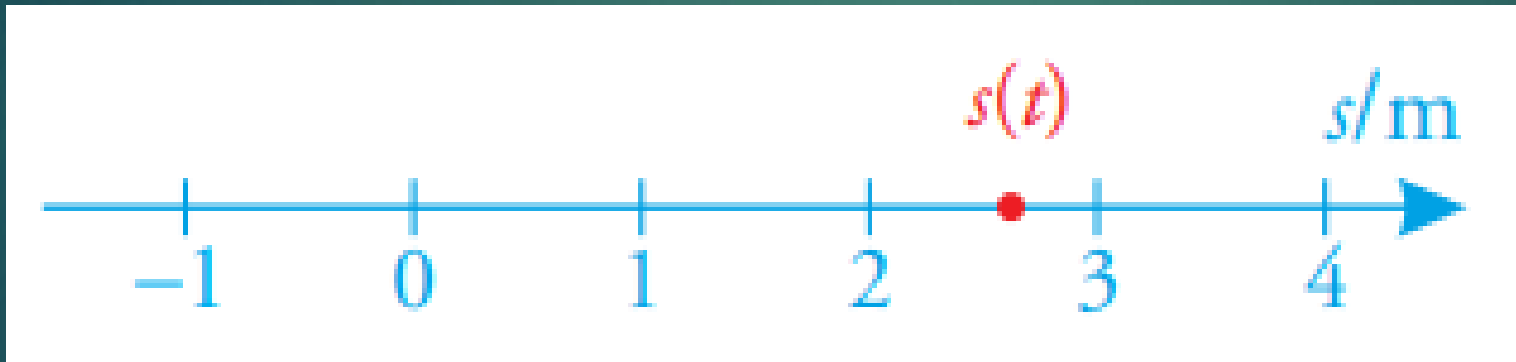
Læg mærke til hvordan bilen bevæger sig

- ▶ [Opsummering](#)
- ▶ [Video 11:](#)

Kinematik: Beskrivelse af bevægelser

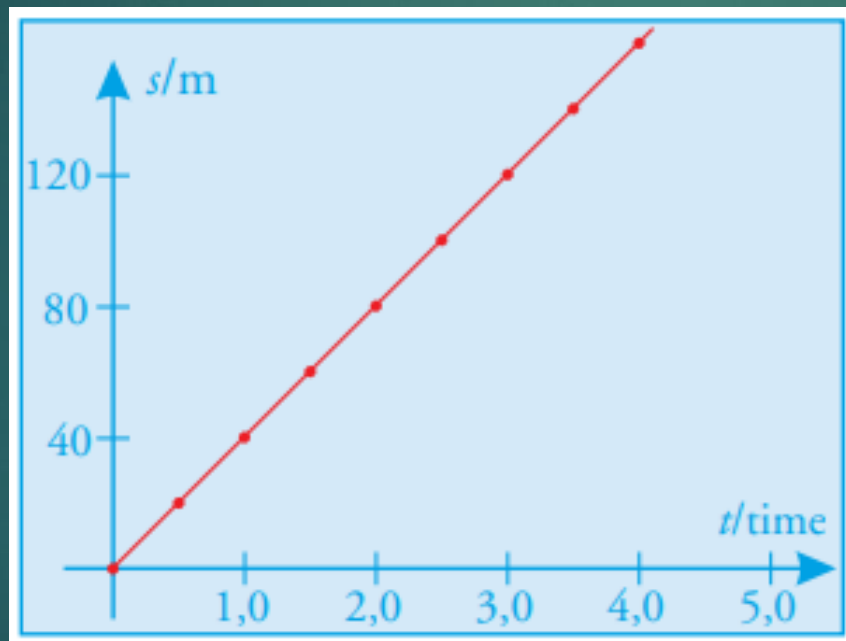
t : tid [s]

s : sted [m] ,

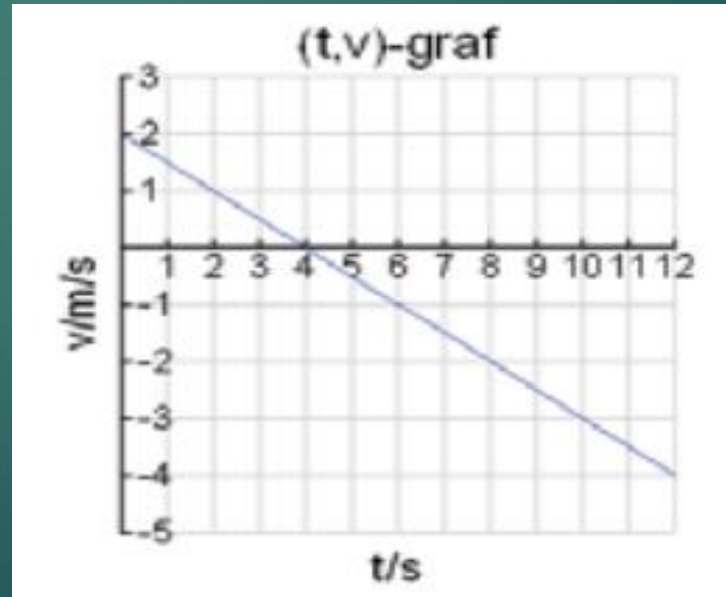
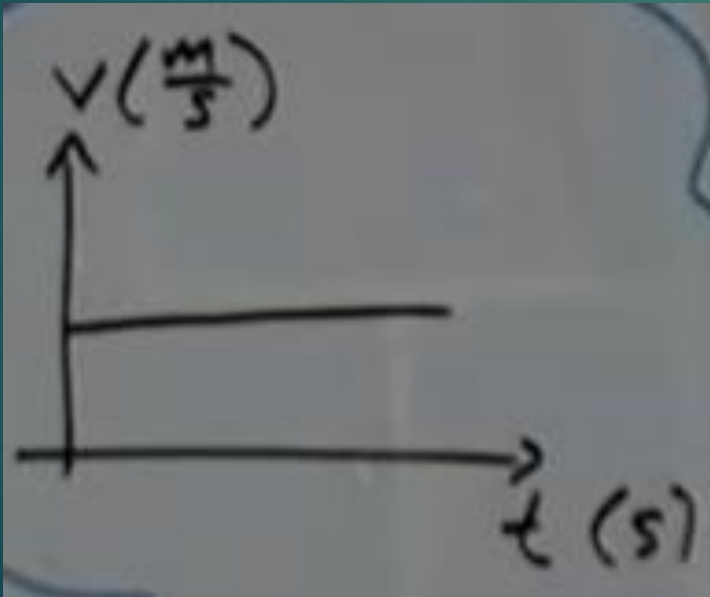
Kinematik: Beskrivelse af bevægelser

stedfunktion $s(t)$

Kinematik: Beskrivelse af bevægelser

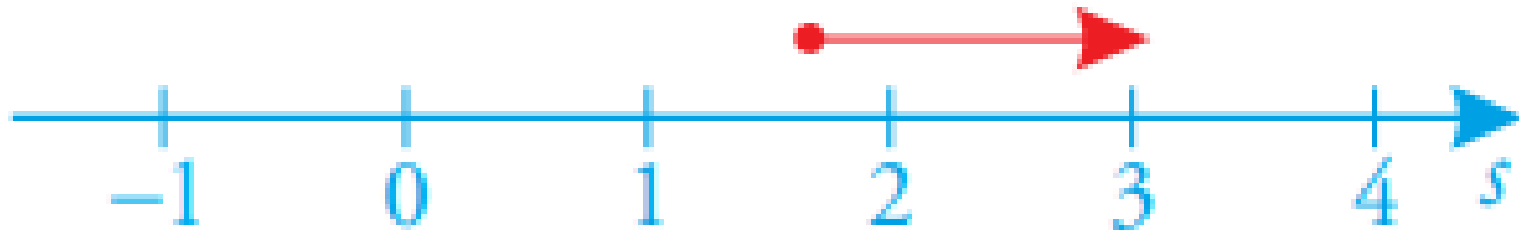
v : hastighed [m/s] ,
hastighedsfunktion $v(t)$

Forskel på hastighed og fart:

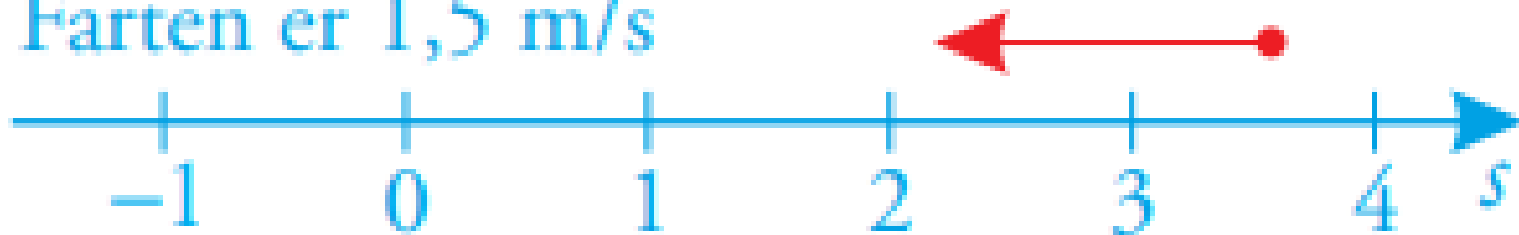
Farten er 1,5 m/s

$$v = 1,5 \text{ m/s}$$

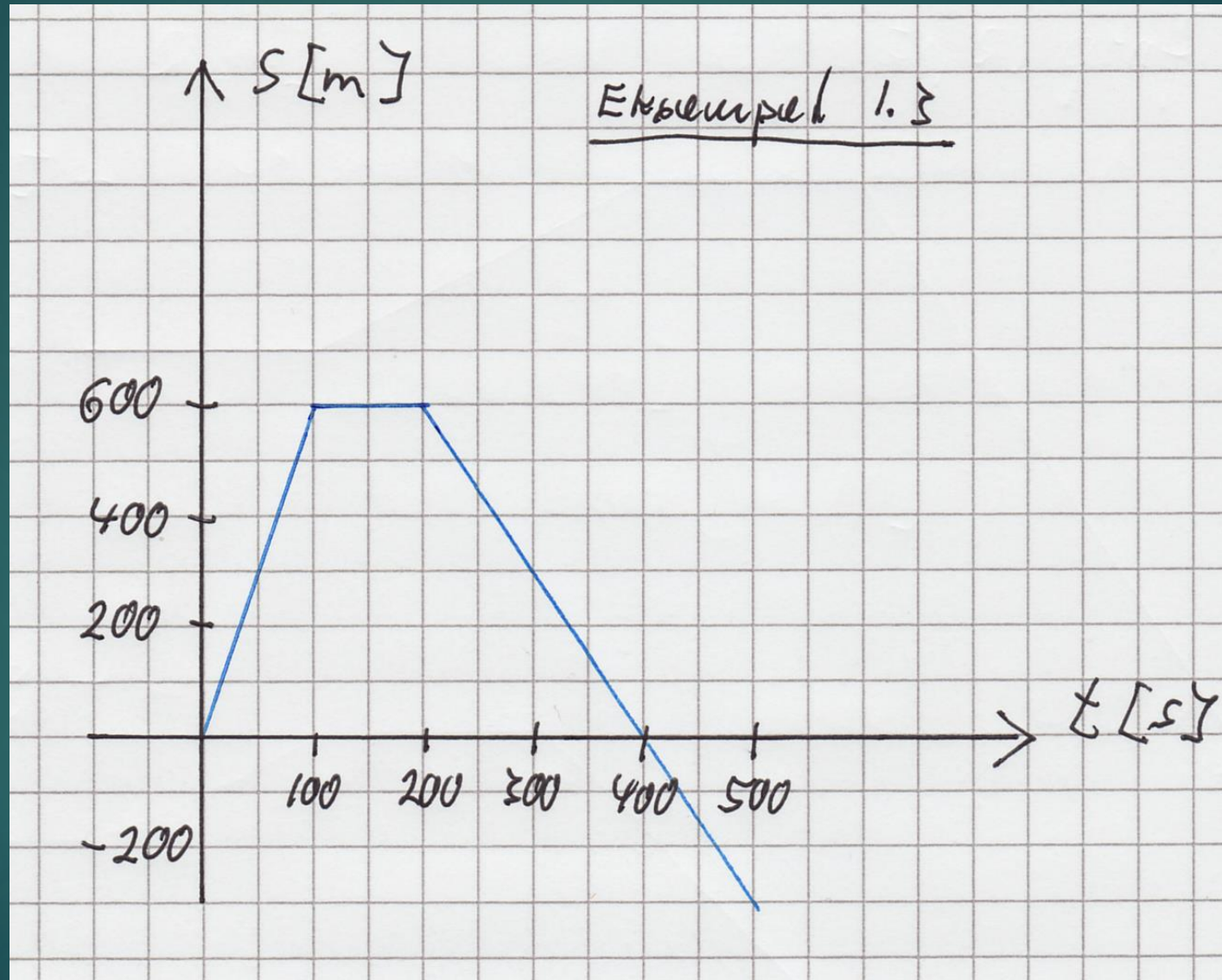

Farten er 1,5 m/s

$$v = -1,5 \text{ m/s}$$

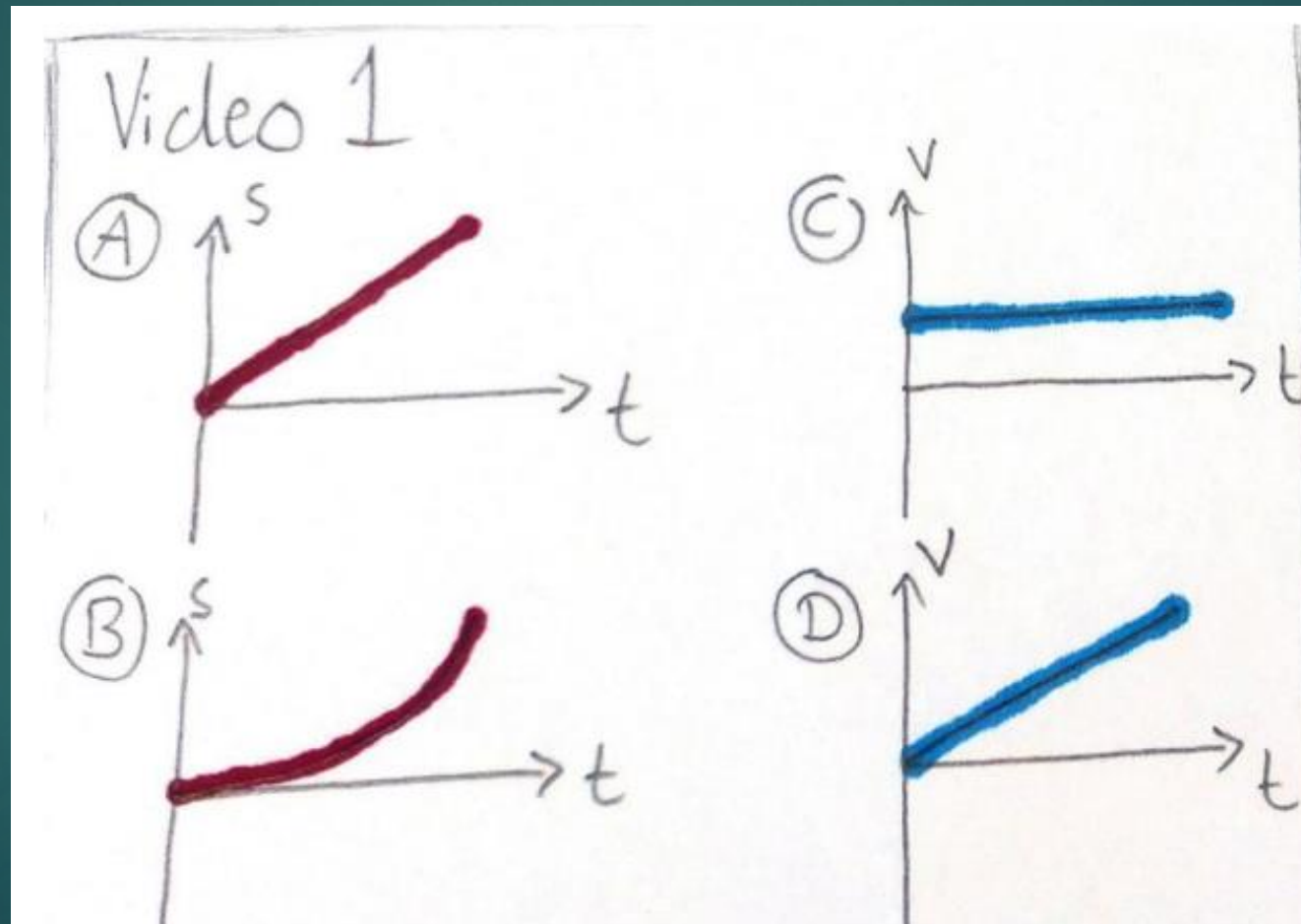

Lad os kigge på en (t, s) graf

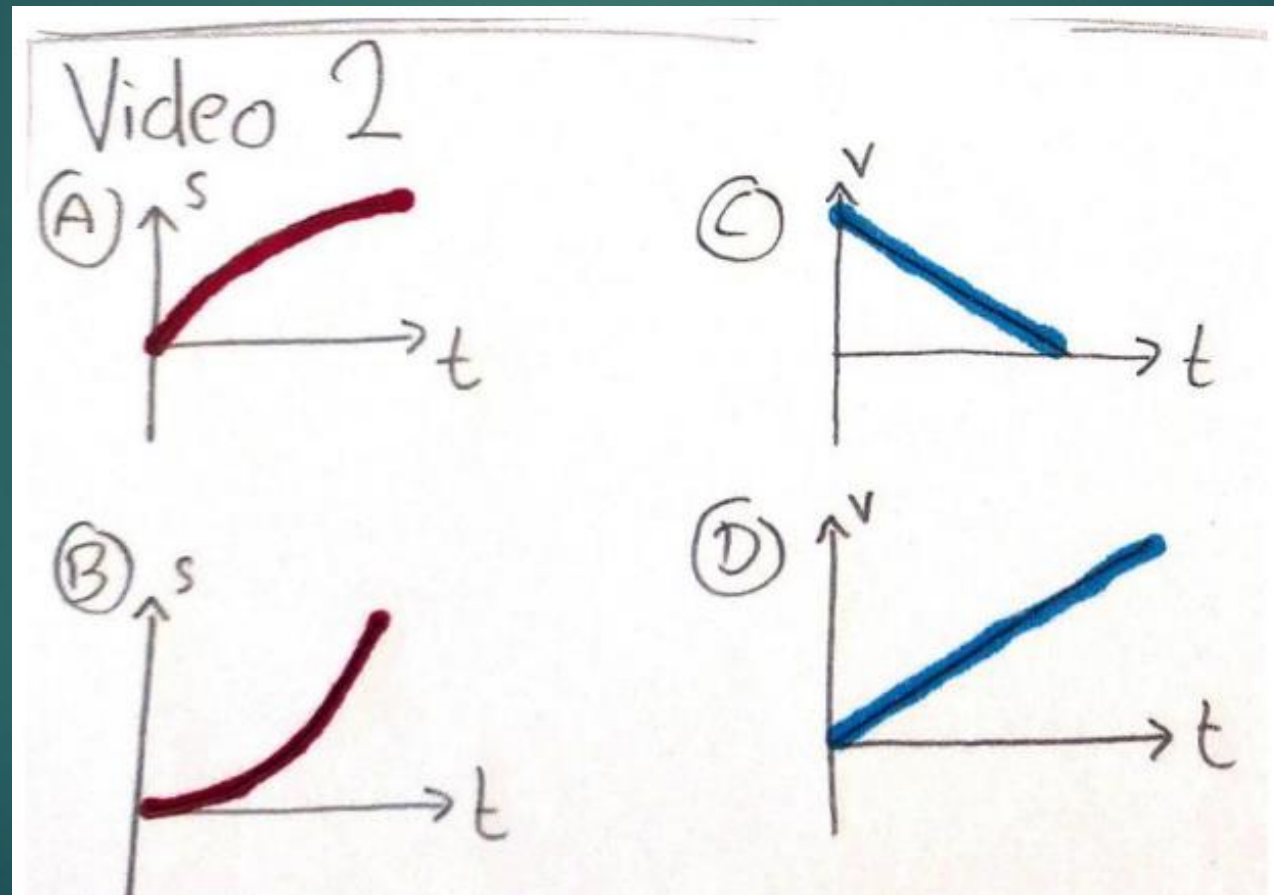
Opgave: Vælg den rigtige $s(t)$ og den rigtige $v(t)$ -kurve:

► [Video:](#)

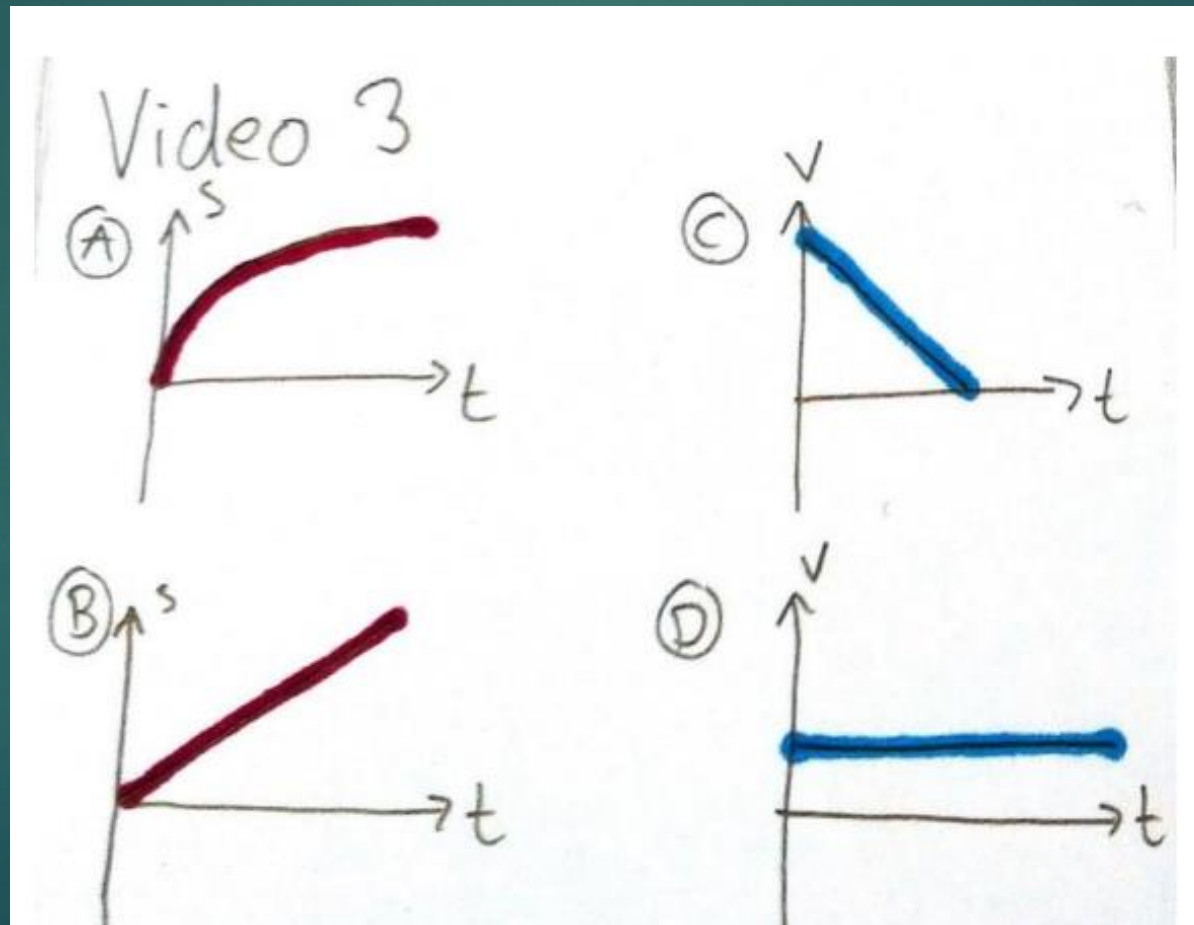
Opgave: Vælg den rigtige $s(t)$ og den rigtige $v(t)$ -kurve:

► [Video:](#)

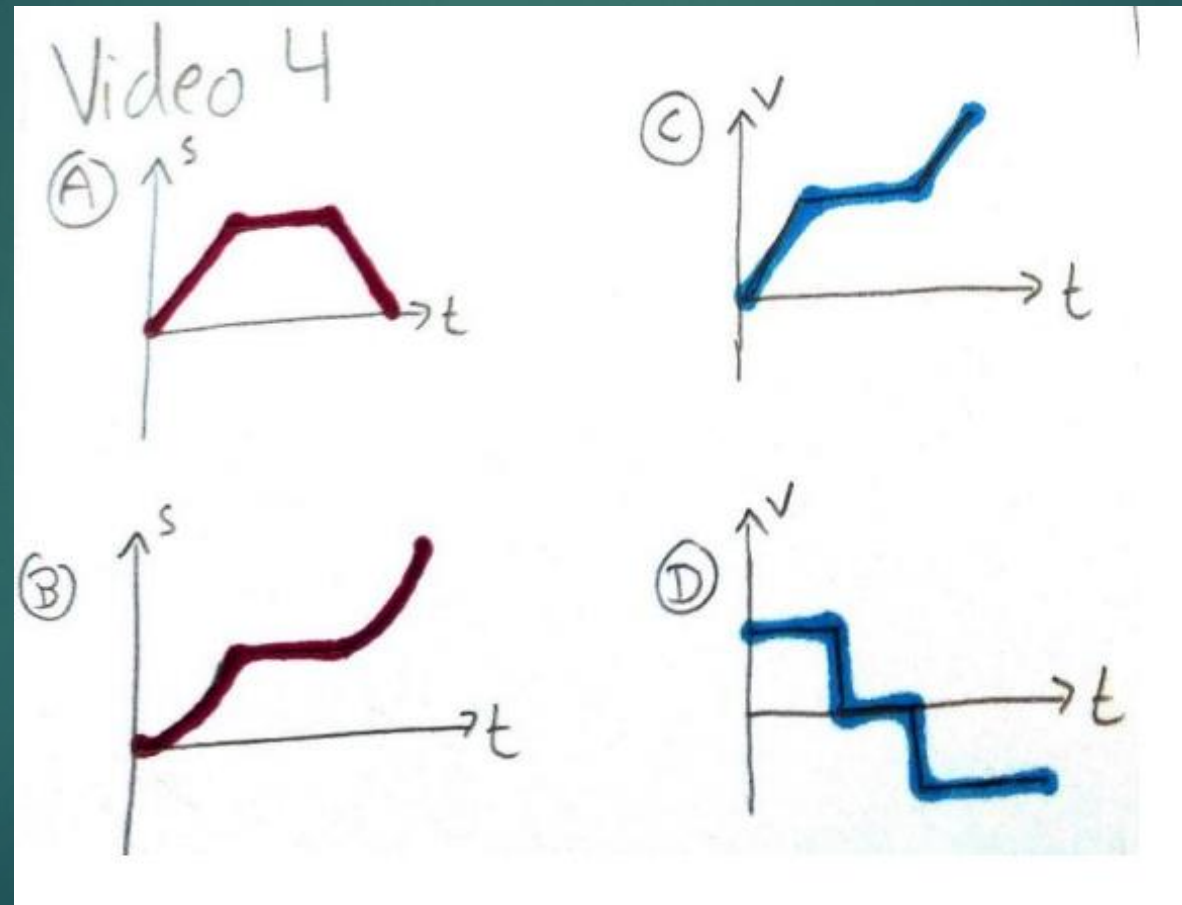
Opgave: Vælg den rigtige $s(t)$ og den rigtige $v(t)$ -kurve:

► [Video:](#)

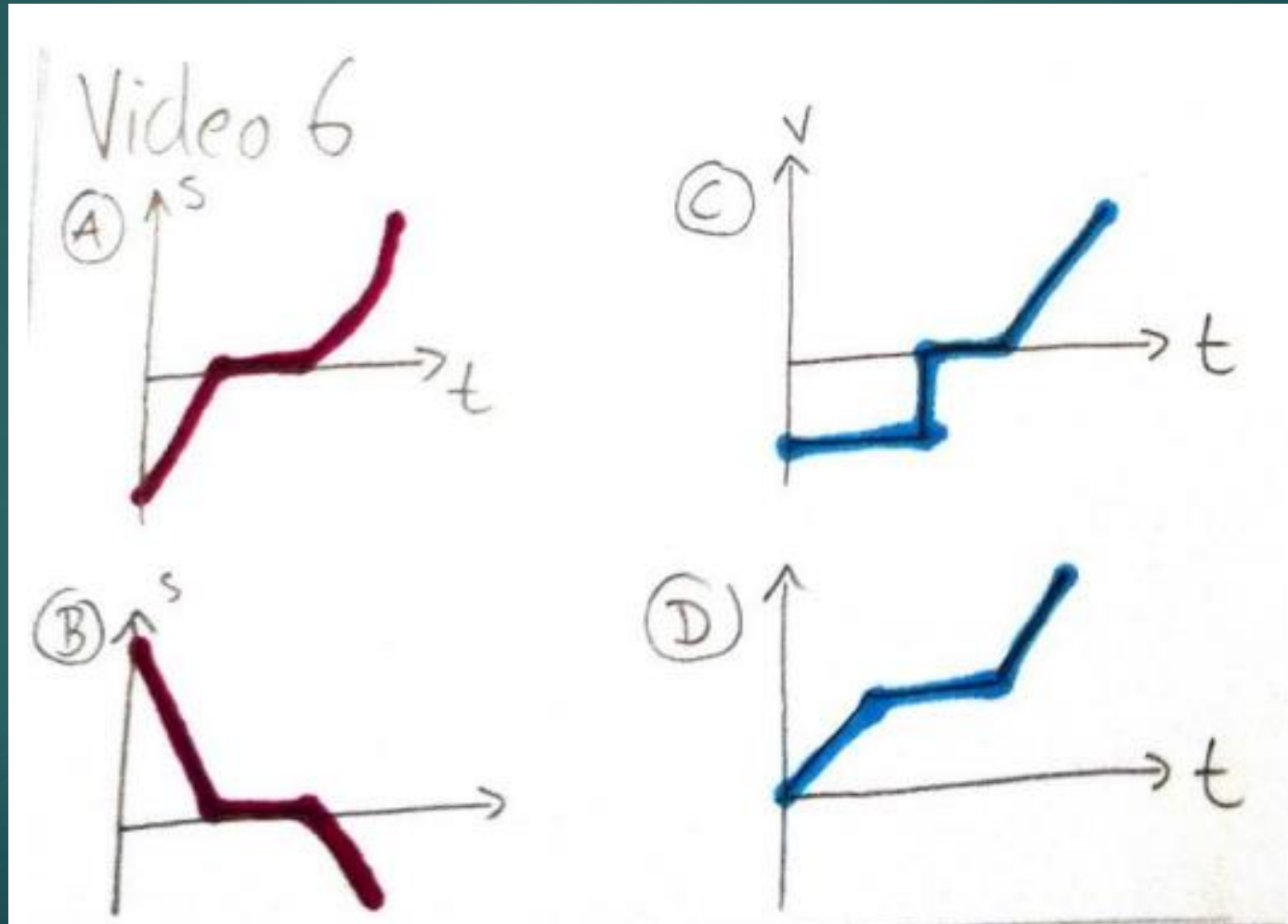
Opgave: Vælg den rigtige $s(t)$ og den rigtige $v(t)$ -kurve:

► [Video:](#)

Opgave: Vælg den rigtige $s(t)$ og den rigtige $v(t)$ -kurve:

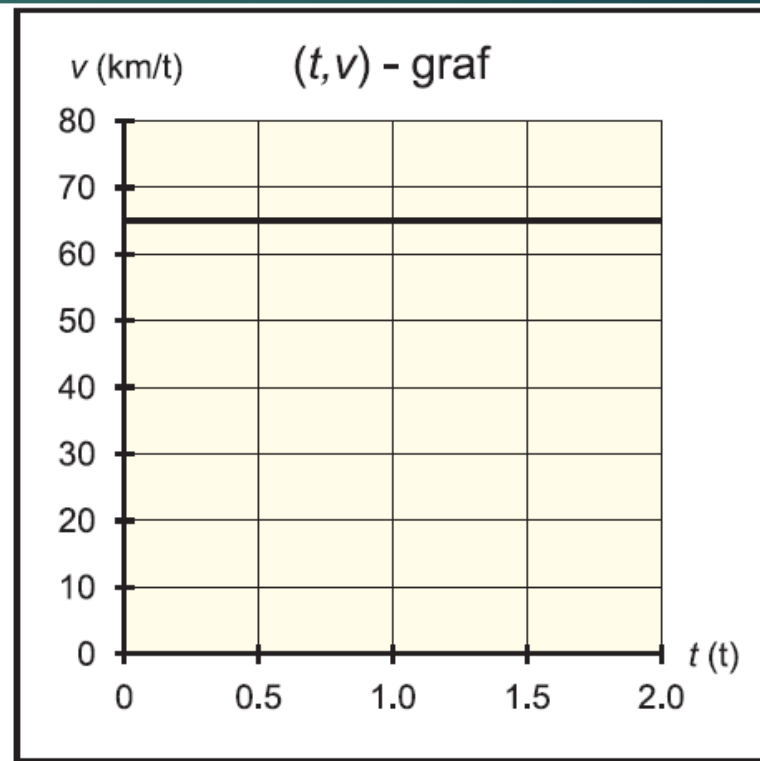
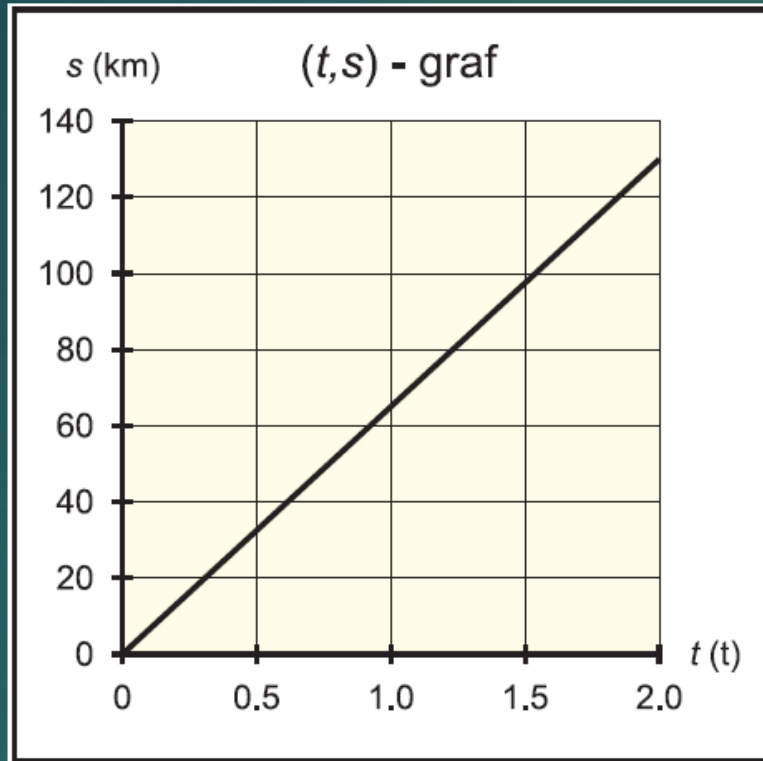
► [Video:](#)

Middelhastighed og momentanhastighed

Konstant hastighed

$\Delta s = 130$ km på $\Delta t = 2$ timer, dvs. farten er $\Delta s / \Delta t = 130 \text{ km} / 2 \text{ timer} = 65 \text{ km/t}$

Hastighed

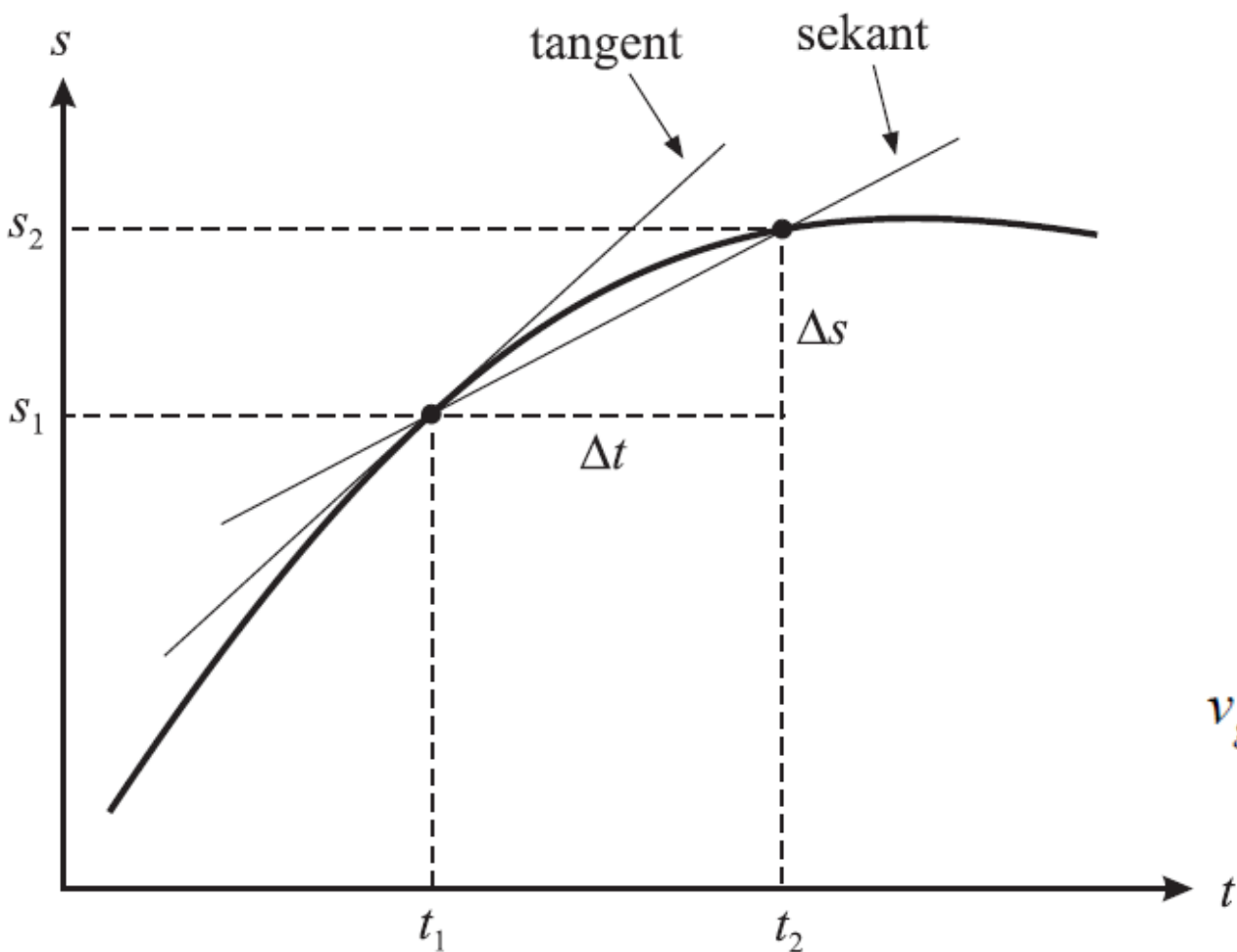
Middelhastighed
(=Gennemsnithastighed)

Momentanhastighed
(= Øjeblikshastighed)

$$v_g = \frac{\Delta s}{\Delta t} = \frac{s_2 - s_1}{t_2 - t_1}$$

$$\blacktriangleright v(t) = s'(t)$$

Sekant- hhv. tangenthældning

Middelshastighed =
sekanthældning

Momentan hastighed =
tangenthældning

Kun for matematisk interesserede:

$$v_g = \frac{\Delta s}{\Delta t} = \frac{s_2 - s_1}{t_2 - t_1} \rightarrow v(t_1) \text{ for } t_2 \rightarrow t_1$$

Hastighed og fart

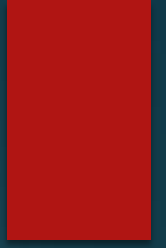
- ▶ Hastigheden regnes med fortegn efter s -aksens retning
- ▶ Hastighedens numeriske værdi (talværdi) kaldes *farten*
- ▶ $s'(t) = ds/dt$ udtrykker hvor hurtigt s ændres per tid
- ▶ $s'(t) = v(t)$ kaldes momentanhastigheden eller bare *hastigheden*

Eksempel: stedfunktionen $s(t) = -t^2 + 4t$

svarer til hastighedsfunktion: $v(t) = -2t + 4$

Til tiden $t = 2$ er hastigheden $v(2) = 0$

OPGAVER

Fra m/s til km/h eller omvendt

$$1 \text{ m/s} = \frac{1\text{m}}{\text{s}} \cdot \frac{1\text{km}}{1000\text{m}} \cdot \frac{3600\text{s}}{1\text{h}} = 3,6 \text{ km/h}$$

$$1 \text{ km/h} = \frac{1\text{km}}{\text{h}} \cdot \frac{1000\text{m}}{1\text{km}} \cdot \frac{1\text{h}}{3600\text{s}} = \frac{1}{3,6} \text{ m/s}$$

Altså:

m/s til km/h : gang med 3,6

km/h til m/s : divider med 3,6